

NOOIT een andere

VRIENDIN

DOOR

JOH. BREEVOORT

G. F. CALLENBACH N.V. — UITGEVER — NIJKERK

**NOOIT EEN
ANDERE VRIENDIN**

TEKENINGEN VAN G. D. HOOGENDOORN

NOOIT EEN ANDERE VRIENDIN

DOOR

JOHANNA BREEVOORT

VIERDE DRUK

●

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

1. MAGDA EN ANNET

De armen om elkaars middel geslagen, de hoofden gegene tot elkaar gewend, stapten Annet en Magda door het drukke mensengewoel. Zij gingen voor niemand opzij, keken ook niet rond, verdiept in hun prettig gesprek. Vriendinnetjes van haar vroegste jeugd af, beloofden zij elkaar dat het altoos zo blijven zou.

„Ik neem nooit, nooit een andere vriendin,” beloofde Magda oprecht en haar ogen zagen liefkozend naar Annet op, het ietwat grotere, sterkere meisje, met een gebruint gezicht en zwarte tintelogen.

Annet antwoordde niet, trok alleen haar arm vaster om Magda's fijne smalle lijfje. Zij vond Magda in haar blonde blankheid net een engel. 'n Schattig vriendinnetje, dat zij slechts node missen zou.

En elkaar missen, ja, dat moesten zij, vast en zeker. Want Magda's vader had precies aan het andere eind van de stad een huis gekocht, een groot huis met blinkende spiegelruiten en een ruime winkel; daarheen zou het gezin verhuizen en dan zou de omgang tussen die beiden heel wat moeilijker worden.

De vaders van Annet en Magda waren in hun jeugd net zo innig met elkander bevriend geweest, als nu de beide meisjes. Op dezelfde dag getrouwd, woonden zij als burens naast elkander op het aardige hofje aan de buitenrand der stad. Zij behoorden tot dezelfde kerk en werkten op dezelfde fabriek. De mannen deelden hun liefhebberijen, duiven, kippen en konijnen fokken, groenten telen in het volkstuintje, en de vrouwen allebei ijverig en netjes, sloten trouwe vriendschap, al verschilden zij geweldig in aard.

De koperen bruiloft vierden de echtparen in dezelfde

zaal en op dezelfde avond. De huur van de zaal werd door Magda's vader betaald. Magda's vader, die langzamerhand meer geld begon te verdienen dan die van Annet. Peereboom was een handelsman; altijd bezig te schacheren, klopte hij overal winst uit. Een koppel konijnen, een toom kippen, een bok of een geit, zelf gekweekt en verzorgd, 't moest al raar lopen, wanneer hij er geen voordeel bij behaalde. Annet's vader bemoeide zich meer met de dingen van het Koninkrijk Gods, de politiek, las en kocht sociale geschriften; zijn liefhebberijen moesten, wanneer het er op aan kwam, achterstaan voor een leerzame vergadering of een mooi ernstig boek.

Terwijl Peereboom zijn spaarduitjes aldoor zag aangroeien, gaf Tempelman soms na overleg met zijn vrouw eigenlijk meer dan hij missen kon aan armen of aan goede instellingen.

Vaak lachte Peereboom Tempelman uit: „Beste vriend, ik woon binnenkort in een mooi huis en jij blijft de oude hofjesbewoner,” plaagde hij dan. „Je moet handel drijven, zaken doen.”

Tempelman lachte dan maar eens. „Ik leef niet alleen voor mezelf, m'n goeie vriend. Ook voor mijn God. Denk er om dat rijk worden gevaarlijk is voor de welstand van je ziel.”

Nu had Peereboom zijn ideaal bereikt. Hij nam afscheid van de fabriek, kocht een huis en besloot een handel te beginnen in groenten en fruit. Magda's moeder zou in de winkel bedienen en vader toog er op uit met paard en wagen.

Over die blijde toekomst hadden Magda en Annet lopen praten. Magda en Annet gingen gisteren samen met moeder naar het nieuwe huis om al die mooie kamers

en die keurige winkel te bekijken. Magda kreeg een eigen vertrekje met een spiksplinternieuw ledikantje, de meisjes hadden druk geredeneerd over de aardige dingetjes die Magda tegen de muren zou hangen, over het kleine boekenkastje dat vader voor Magda timmerde en welke boeken zijn dochttertje daarin zetten zou.

Het was alsof Annet zelve zich verrijkt voelde met de heerlijkheden die Magda zou genieten, en in den beginne drong het niet tot Annet door, dat dit alles scheiden betekende.

Doch nu begon dat gevoel van . . . wat zullen wij elkaar missen, te komen. Zeker, je kon op geen twee plaatsen tegelijk wonen.

Natuurlijk, dat er andere burens zouden wonen in 't nette huisje van Magda. Wat zou dat vreemd zijn, 's morgens niet meer tegelijk met Magda naar school te kunnen gaan! De jongens, broertjes van Annet, holden altijd vooruit, en dachten er niet over met de meisjes mee te gaan. Kun je begrijpen!

„'t Zal toch vreemd zijn,” meende opeens Annet, na weer een warme betuiging van Magda, dat zij samen altijd vriendinnen zouden blijven. „'t Zal toch wel akelig zijn.”

„Ja,” stemde Magda toe. 'n Trilling in haar fijne stemmetje bewees, dat zij reeds eerder het verdriet van scheiden gevoeld had.

„Ik kom nu met de tram naar school, vader zal een maandkaart voor mij nemen.”

„'k Zal iedere morgen bij de halte staan,” beloofde Annet vurig.

„Hè, dat zou prettig zijn,” riep Magda hartelijk. Toen bedenkelijk: „Als je maar tijd hebt, Annet. 'k Moet jòu 's morgens altijd roepen. Je bent meest later klaar dan ik.”

„Nou ja, jij enig kindje en ik de oudste van zo'n bende! 't Is altijd: „Annet, gauw dat nog 's eventjes, of vergeet dat niet!” Annet praatte een beetje ontevreden en haar ogen donkerden.

„Mopper maar niet, 'k wou dat ik zo'n stel broertjes had. Al was het er maar één,” kalmeerde Magda Annet. „Je zoudt wat ondervinden. 't Zou niet meevallen,” verklaarde Annet nu gemelijk. „Je hebt bij ons in huis altijd werk.”

Magda antwoordde niet, liep nu stil naast haar vriendinnetje. Diep in haar hart betreurde zij het weggaan van het lieve hofje, de scheiding van Annet. Maar er stond zoveel prettigs tegenover. Een eigen kamertje, een mooi groot huis, een fijne winkel.

Al de heerlijkheden die moeder verkopen zou, stonden reeds onuitgepakt in de winkel: gedroogde, ingemaakte en verse vruchten, suikerwerk, chocolade, limonade, wijn. Verrukkelijk, moeder te mogen helpen met het uitpakken en een mooie etalage te maken.

De meisjes sloegen een hoek om en zagen de grote verhuiswagen voor het hofje staan. Die kon natuurlijk langs dat smalle paadje tussen huisjes en tuintjes door niet vlak voor de deur komen.

„Zij zullen wel klaar zijn met laden,” vermoedde Annet.

„Ja, dat denk ik ook wel.”

„Leuk dat je vannacht bij ons slaapt.”

„Fijn!” meer antwoordde Magda niet.

Akelig, dat al de meubels uit hun huisje waren gesleept. Kijk, nu kon je de ramen al zien, lelijke zwarte vierkanten in de witte raamlijsten, de gordijnen af, de deur open. De verhuizers droegen stoelen weg. Vader stond buiten.

Magda liet Annet los en holde naar vader heen. „Dag

va, is 't huis al leeg?" Toen trippelde zij 't portaalte in. „Zo goed als," antwoordde vader, knikkend tegen Annet, die leunend tegen het tuinhekje even staan bleef en naar binnen keek, naar de rommelige leegte in Magda's woning.

De vloer bezaaid met papier, touwtjes en stoffige dingetjes, en Magda's moeder met een bezweet gezicht de vloerbezem hanterend.

„Och Magda, ga toch weg uit de stof!" gebod de vrouw haar dochttertje, die op moeder toelopen wou, om haar goedendag te kussen. „Ga naar je vader of naar tante Dien. Wat heb je hier?"

Magda deinsde achteruit en liep terug naar vader. Niet moeders korte bevelende toon hinderde het meisje, zo praatte moeder altijd, moeder deed altijd even haastig en gejaagd, overkropt met werk als zij was. Maar dat lege van hun huisje hinderde Magda.

Vader liet zijn liefde voor zijn dochtertje meer zien. Hij duwde in elke hand van Magda een sinaasappel en fluis-terde goedig: „Daar, deel maar, m'n kind, met Annet en de anderen.”

Magda keek vader aan met stralende ogen en slipte het portaal-tje van Annet binnen, de deur met de voet open-duwend.

„Dag tante Dien. 'k Heb sinaasappels.”

„Maar kind, heerlijk, doe maar gauw je manteltje uit. Annet staat al in de keuken pap te koken voor zusje.”

Tante Dien zat kousen te stoppen, dicht bij het raam en lachte nu tegen Magda.

Zusje sprong in de kinderstoel, verlangend om bij Magda te komen.

„Mag ze, tante Dien?”

„Wel neen, zeker niet,” weigerde Annet's moeder. „Je moogt ze pap voeren, daar komt Annet al met haar bordje.”

Magda vond 't heerlijk. Zij voerde zus veel geduldiger pap dan de driftige, onrustige Annet. Magda mocht 't 's middags dikwijls doen.

„Hebt u nog pijn in uw been, tante Dien?” vroeg Magda, terwijl zij zusje, dat zat te kraaien om de pap, het ser-vetje voorbond.

„Dat zal wel waar zijn, kind. 'k Verlang nu al naar April, dan komt Annet van school en kan ik wat meer gaan zitten.”

Annet zette de theepot, pas van het fornuis genomen om

in te gaan schenken, zo hard neer op het theeschoteltje, dat het kletterde.

„Ik wil niet van school!” riep zij heftig. „Ik wil niet!” „’t Zal jou gevraagd worden,” klonk een jolige stem. Drie stevige jongens stormden de kamer in.

„Hou jij je mond,” gebood moeder Chris, den oudste, die Annet plagend aankeek, „je kan beter fatsoenlijk gêndag zeggen.”

Magda zag de ontevreden bittere trek op Annet’s gezicht en zij vond het naar, dat Annet verdriet had. Oom Piet had het gisteren met den meester uitgemaakt, dat Annet nog precies met haar twaalfde jaar van school mocht. Wanneer Annet’s verjaardag een paar maanden later was gevallen, had het niet gekund. Nu kon het en tante Dien verblijdde zich er in. Maar Annet leerde zo graag. Magda wist het, ofschoon zij het niet begreep, want Magda vond leren vervelend en hoopte maar, dat zij met April ook van school mocht.

Chris riep guitig: „Dag moeder,” maakte daarna een potsierlijke buiging voor Magda. Hij waagde het niet meer iets tegen Annet te zeggen, want moeder keek hem ernstig aan.

’t Vrolijke kinderrumoer steeg op in de volle kamer. De kinderstemmen knetterden door elkaar en zus, die de pap op had, deed mee. Magda keek het troepje rond met blijde ogen. Leuk hier in huis. Hè, en daar vannacht slapen bij Annet in die schuine bedstede op zolder.

De brede gestalte van Magda’s vader verscheen voor de ruiten. „De wagen is vol, Magda, ze gaan.”

„Kom toch binnen,” noodde Annet’s moeder, „nemen jullie eerst ’n kopje thee.”

„’k Zal m’n vrouw roepen,” zei Magda’s vader.

Weldra kwamen Magda's ouders het volle huisvertrek binnen.

„Dat is een drukte geweest, Dien,” verzuchtte Magda's moeder. Zij zat nu keurig gekleed, kaarsrecht bij tante Dien, het theekopje in de hand.

„Wat 'n geluk, dat jij zo sterk bent, Jans, ik zou 't je niet nadoen.”

„Neen zeker niet,” stemde de andere pralend in. „'k Heb al tegen Paul gezegd, ik zal in de winkel geen dienstbode nodig hebben. 'k Doe alles zelf.”

„Ja, maar u hebt ook maar één kind,” viel Annet snibbig in. Ze kon 't eigenlijk toch niet goed velen, dat tante Jans zo blufte op haar kracht. „Moeder heeft zoveel andere dingen te doen.”

Annet's moeder keek Annet afkeurend aan. Zij mocht zich niet bemoeien met de gesprekken van ouderen. Vader zei 't reeds honderdmaal. Toch deed 't haar goed, dat Annet 't zo krachtig voor moeder opnam.

„Hoor dat kattenkind eens aan,” plaagde oom Paul. Hij had zijn dochttertje Magda tussen de knieën genomen en streelde haar blonde kopje.

„Dus we zien je eerst morgenavond, lieverd,” zei hij teer. „Je blijft 's middags hier over bij Annet en 's avonds met de tram naar huis. Wat een afscheid, voor vier en twintig uren! Dat is nog niet vaak in je leventje gebeurd, kind!” Magda lachte. „'k Vind 't leuk, vader.”

„Morgenavond is de boel kant en klaar,” profeteerde Magda's moeder. „Wanneer ik een hele dag voor de vuist heb, dan verzet ik wat.”

Weer kroop de wrevel op in Annet's hart. Haar moeder kon niet uit de voeten, vader kon niet zo'n prachtige winkel gaan beginnen. Altijd had Annet zich met Magda

één gevoeld, bijna als 'n zusje, doch nu werkte plots het zaad der jaloersheid omhoog.

„Brengeu jullie ons even naar de tram?” vroeg oom Paul, Annet vragend aankijkend.

„Neen,” weerde Annet kribbig af. „Laat Magda maar alleen gaan.”

Magda maakte zich los uit vaders handen en liep op Annet toe. „Hè, flauw, Annet, laat je me nu dadelijk alleen?” Er stonden tranen in Magda's ogen en Annet's moeder voelde, dat Magda reeds in de eenzaamheid keek die haar ginds wachtte in het grote huis aan de andere zijde der stad, zonder de jongens en de meisjes waar-tussen zij opgroeide hier op het hofje.

„Ja maar, Magda, Annet doet het wel,” zei tante Dien, lief. „Natuurlijk brengt zij tante Jans en oom Paul met Magda naar de tram.”

„Wij gaan allemaal,” juichte Chris met de andere jongens.

Eerst wezen de meisjes het gezelschap van de jongens af, doch zij stoorden er zich niet aan, en nu toog het troepje vrolijk babbelend op weg. Oom Paul tussen de jongens in en die vroegen of zij Zaterdag mee mochten rijden op de wagen. Tante Jans aan de ene arm Magda en aan de andere Annet.

De jongens hadden hun schepnetjes meegenomen; toen de tram wegreed, draafden zij op een holletje naar de sloot langs de weg; doch Magda en Annet keken de tram na, zolang zij konden, daarna liepen zij weer net als vanmiddag, met de arm om elkaars middel geslagen, terug.

„We zijn nu eigenlijk geen bureu meer,” klaagde Annet. „Toch vriendinnen.” Met die twee woordjes wekte Magda zich zelve tot vrolijkheid op. Want binnen in haar ge-

voelig hartje treurde het, omdat het kleine huisje naast Annet nu leeg stond, omdat zij verhuisde, zo ver, zo ver weg.

2. DE DERDE

Magda Peereboom stond eenzaam in haar lieve kleine kamertje. Moeder bediende de klanten in de winkel, die zich verdrongen om voorzien te worden van verse groenten, aardappelen of fruit. In korte tijd hadden Magda's ouders kans gezien de zaak tot de drukste van heel de buurt te maken en vader kreeg steeds meer straatklanten.

Magda's boeken lagen voor haar op het tafeltje, doch zij keek die niet in. Zij staarde steeds naar buiten, waar de regen neerstraalde tegen de vochtige rechte muur, op het plaatsje zonder groen of bloemen.

In het eerst had Magda gehoopt van dit stukje grond een tuintje te kunnen maken, doch er groeide niets en vader begon het te gebruiken om er allerlei rommel op neer te leggen, die niet bederven kon door de regen. Magda moest leren, zij wist het wel, maar zij had geen zin. Duizendmaal liever dan op school te blijven, zoals vader dat hebben wilde, zou zij thuis gekomen zijn, om moeder in de winkel of in de huishouding te helpen. Moeder verkoos Magda's hulp niet.

„In de tijd, dat ik het je leer, doe ik 't zelf,” beweerde zij, „leer jij maar, dan kun je later een fijne betrekking krijgen.” En als Magda nu maar op de school had mogen blijven, die zij vroeger met Annet bezocht, dan zou 't zo erg niet geweest zijn. Doch moeder vond dat heen en weer trammen iedere dag geld verknoeien. Magda moest liever de fijne meisjesschool in de Kortstraat bezoeken, daar leerde zij nu eenmaal veel meer dan op die burgerlijke

school aan het andere einde der stad, en vader stemde met moeder in.

Magda voelde zich vreemd onder die nette beschaafde meisjes, die haar plaagden om haar ietwat platte uitspraak en stijve manieren.

O, nog eens weer met Annet te kunnen spelen en stoeien en wandelen. In het kleine huisje op het hofje rollebollen met de kleintjes.

Annet moest de school verlaten, 's Zaterdags kon zij nooit komen, dan viel er veel te veel voor Annet in het huishouden te doen.

Morgen zou Annet komen. Morgen. Heerlijk. De vorige week was het Magda's beurt geweest. Toen ging Magda dadelijk uit de kerk reeds naar het hofje en Annet bracht haar 's avonds thuis.

'n Verrukkelijke dag! Als 't morgen nu ook maar prettig werd.

Annet had een poos geleden gezegd: „Ik voel me bij jullie net als een kat in een vreemd pakhuis,” en Magda moest haar bijvallen.

„Ja, ik vind 't hier ook niet leuk.”

Vreemd, dat je je in je eigen huis niet op je gemak voelde. Ja, maar vroeger zat Magda ook meer bij tante Dien en Annet dan thuis, waar moeder telkens riep: „Ga toch uit de weg. Blijf er àf, meid.” Moeder die zoveel voor anderen naaide en voor vader te schrijven en te rekenen had.

Kom, Magda ging eens in de winkel kijken. Leren ging toch niet. Stil sloop zij het trapje af. Zwijgend leunde zij tegen de post van de binnenpui.

Druk stemmengeroes steeg op, Moeder drentelde druk en zeker door de winkel, met 'n vrolijk woordje de klanten bedienend. Geen wonder dat moeder te moe was om 's avonds tegen Magda te praten en er op deze drukke

dagen zelden een warm maal op tafel kwam.

Onder de armen van de klanten door schoof een klein meisje. 'n Kittig ding, even oud als Magda, een schoolkameraadje.

„Heb jij je werk al af?” vroeg zij Magda.

„Ik, neen, jij?”

„O, nee, geen zin. Laat me je kamertje eens zien?”

Magda tuurde schuin naar moeder. Of die 't goedvinden zou? Vragen ging niet, moeder

moest „haar hersens gebruiken”, zoals zij altijd zei.

„Kom maar mee,” fluisterde zij, innerlijk blij met gezelschap op haar eenzame middag.

Magda's kamertje droeg de volle goedkeuring van Kitty weg. Vader spaarde daar geen moeite om het vertrekje lief en kleurig en fleurig te maken. Als 't maar weinig geld kostte!

„Wie is dat?” vroeg Kitty, stilstaande bij Annet's portret.

„Mijn vriendin,” vertelde Magda vol trots.

„Willen wij vriendinnen worden?” stelde Kitty voor. 't Meisje woonde een paar huizen verderop, moeder hield een groot pension.

„Neen, ik heb er een,” weigerde Magda.

„'n Zondagse,” riep Kitty uit. „Ik kan toch je door-de-weekse wel zijn?”

Magda moest er om lachen. Een door-de-weekse en een Zondagse vriendin. 't Lijkt wel een jurk.

„Zijn jullie fijn?” vroeg Kitty, een Kerstboekje van Magda's rekje nemend.

„Fijn? Wat bedoel je daarmee? Je gaat toch ook op de Christelijke school?”

„Nou ja, omdat die dichtbij en netjes is. Moeder gaat nooit naar de kerk.”

„Wij wel,” betuigde Magda. Toch met zekere aarzeling. Vroeger op het hofje gingen moeder en vader altijd trouw naar de kerk. Nooit verzuimden zij drieën om uit de kerk bij oom Piet en tante Dien een kopje koffie te gaan halen. 's Avonds ging tante Dien mee, als zij tenminste lopen kon, dan bleef oom Piet bij de kleintjes. Nu, wonend in de winkel, die 's Zaterdags tot elf uur open bleef, en dan nog keurig opgeruimd, geboend en gepoetst moest worden, voelden èn moeder èn vader zich veel te moe om „te tempelen”, zoals oom Piet 't kergaan altijd noemde. Magda versliep zich dan ook en bleef evengoed thuis. En het bijbellezen? Och lieve tijd! Er kwam weinig van in de week. Vader jachtend om weg te komen met de wagen; moeder telkens door de klanten naar de winkel gebeld. Zelfs 't bidden werd vaak vergeten.

„Ja, ik zie 't aan jou boekje, dat jullie fijn zijn,” riep Kitty, die, terwijl Magda stond te denken aan vroeger, in haar boekje stond te bladeren. Kitty keilde het boekje verachtelijk over Magda's bed.

„Ik lees die flauwiteiten niet meer.”

Magda nam haar boekje aan, streek de vouwtjes, door

't ruwe scheren over de spreij in 't boekje geslagen, goed, en zette haar schat netjes weer op 't rekje. Moeder zou haar aan zien komen, om de boekjes zo slordig te laten slingeren.

'n Beetje verlegen stond Magda tegenover Kitty. Aardig vond zij 't meisje niet. Maar misschien wou zij haar helpen bij het werk. „Willen wij *samen* gaan werken?” vroeg zij bedeesd. „Die akelige sommen.”

„Ben je dwaas?” schaterde Kitty. „Ik heb toch geen talent hoor, zegt moeder. Nou, 't zij zo.”

„Vader zegt: als je geen aanleg hebt, zal de vlijt je veel vergoeden en als je wel aanleg hebt, moet je het door vlijt ontwikkelen. Mijn vriendin, — al de nadruk viel op *riendin*, — kon zo prachtig en vlug leren. Vroeger, toen 'k bij haar woonde, kreeg ik altijd zin dóór haar.”

„Gunst, wat ben jij een heilig boontje! Wat heb-jij een model-vriendin.”

Magda begreep niet wat Kitty bedoelde met „model-vriendin”.

Zij wou 't net vragen, toen onderaan de trap vaders zware stem weerklonk: „Magda, help 's 'n handje.” Zijn wagen stond nog onafgeladen voor de deur. Magda trippelde de trap af, gevolgd door Kitty.

„Zo, heb je visite. O ja, jonge dame, ik ken je wel. Je woont op No. 23. Je mama is een goeie klant van me.”

Magda ademde verlicht. Gelukkig, moeder zou nu niet kwaad zijn, omdat Magda een meisje in haar kamertje gelaten had, dat vuile voeten maken zou.

„Kom eens hier, jongelui,” gebod vader. „k Heb hier een kist californische appelen met heel wat „steekjes” (rotte). Haal jullie de droge mooie appels er eens uit en schik ze in die twee manden. Wat nog eetbaar is mag je opeten. Ik laad in die tijd m'n wagen af en breng 't paard weg.”

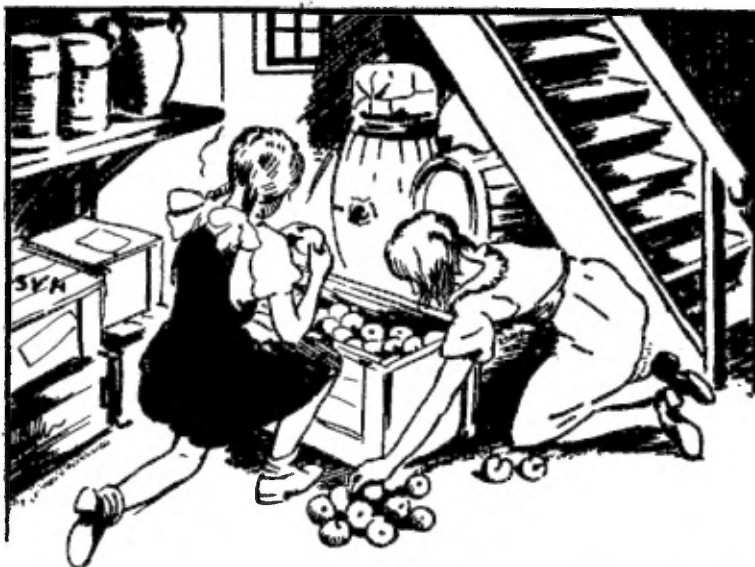
't Was de eerste maal, dat vader Magda iets opdroeg. Moeder wilde niet dat Magda zich met 't winkelwerk bemoeide. Haar ideaal glansde op. Magda zal een geleerde dame worden.

Kitty's ogen schitterden. Welk een leuk karweitje in die ruime kelderkamer! Aandachtig bekeken de meisjes elke appel en wat slechts even zacht of vochtig leek, werd apart gelegd.

„Zo!” riep vader, na een half uurtje weer beneden komend, „dat hebben jullie kranig geleverd. Hier Kitty, neem mee naar huis. Eerlijk verdiend, hoor.”

Peereboom wist wel, hoe hij klanten trekken moest, met reclame, die hem zo goed als niets kostte.

„Je hebt daar een aardig vriendinnetje opgescharreld,”

prees hij Magda. „Mevrouw houdt een groot pension.
't Zijn deftige lui. Aan lager wal.”

In drie sprongen stond vader weer boven, om zijn vrouw bij het bedienen te helpen. Kitty ging blij heen met haar mandje afgekeurde appels. En Magda stond weer stil en droevig alleen, kijkend naar de regen, die kletterde op het kleine benauwde plaatsje.

3. ANNET EN KITTY

Annet zag er keurig uit in haar spiksplinternieuwe neteldoekse jurk met fijne nopjes. Een zwart zijden lint om het middel, een wit zijden strik in het donkere haar, dat onder de zwarte hoed uitgolfde; moeder keek met trots naar haar oudste dochtertje, dat klaar stond om naar Magda te gaan.

Tot nu toe liep het goed tussen Annet en Magda. Annet de ene Zondag met Magda en Magda de andere Zondag bij Annet. O, de meisjes moesten elkaar altijd zoveel vertellen over alles wat gebeurde in de afgelopen week. Annet trok, gierig op de uurtjes van Magda's vertoeven in het ouderlijk huis, Magda telkens terug voor zich alleen, maar zij merkte toch ook, dat Magda zo dolgraag met de kleintjes speelde en met de broertjes stoeide, en de oude aardige liedjes op het orgel met al de anderen meezong. 'n Beetje jaloers zelfs op moeder, van wie Magda in-veel hield, vond Annet het prettig Magda geheel voor zich alleen te hebben, en dat gebeurde op de Zondagen bij Magda gesleten.

„Hè, Annet, mag ik mee?” vroeg Chris, Annet's elfjarig broertje. 'n Flinke blonde jongen, met 'n levendig vrolijk gezicht.

„Ja, 'k neem jóú mee!” Annet zocht in de kast naar haar tasje.

„'t Zou zo heel erg niet zijn,” vond moeder, en toen zich richtend tot vader, die in de rieten stoel zijn pijpje zat te roken, met Edith, de jongste, op zijn knie, vroeg zij dringend: „Zou jij nu ook niet eens naar oom Paul gaan? Je hebt hen allen in geen vier weken gezien.”

„Dat is niet mijn schuld, moeder,” en hij trok zo zwaar aan zijn pijp, dat de rook heel zijn hoofd omhulde. Ditje wou de rook pakken en Chris schaterde er over: „Malle zus, jij!”

Moeder zweeg en vader ging door: „Ik ben vier weken geleden bij Paul geweest. Zij konden best eens hierheen komen. Zij zijn gezond, zegt Magda.”

Vader had gelijk, dacht Annet. Zij vond oom Paul en tante Dien helemaal niet hartelijk. Bij zijn vertrek beloofde oom Paul: „'k Kom dikwijls aanrijden, hoor, met

m'n wagen," en in 't eerst deed hij 't ook wel, en dan gaf hij moeder een zootje oudbakken groente of wat fruit. Oom vergat hen, ofschoon zij wisten dat hij klanten bediende, ginds in die mooie Hertoginnelaan en in de Avenue.

„Nu ja," vergoelijkte moeder. Die lieve goeie moeder, overlei Annet, die altijd en van ieder het beste dacht.

„Wees jij de minste, man. Ga jij."

„Dan zit jij de hele middag weer alleen met de kleintjes, vrouw. Je hebt in de week ook weinig rust en nu Annet weg."

„Ga maar," drong moeder aan. „'t Is mooi weer. 't Kan op de komende Zondag wel regenen. Neem Chris en Roel mee."

Roel zat op 't orgel te studeren, onder al het gepraat door: „Hij wilde liever bij moeder blijven," verklaarde hij, almaar doorspelend.

Annet vond het wel leuk dat vader meeging. Een uur lopen dwars door de stad, alleen. Wat had je dáár nu aan? Vader praatte zo gezellig, liep altoos de weggetjes die ze graag wilde. Niet over die akelige volle Hoogstraat. De vorige maal verkoos Chris de achterstraatjes van 't Achterklooster door te marcheren, tot grote verbazing van de luidjes, die nooit iemand anders dan de burens langs hun ramen zagen, en vader ging mee. „Ik ben maar een volgzaam schaap," spotte hij toen.

Weldra toog het drietal op pad. Annet en Chris verkozen nu de singels. Wel 'n beetje om, doch je liep zo lekker langs het water, onder de bomen, nu de zomerwarmte gloeiend op de keien brandde.

De Bentstraat, waarin Magda woonde, lag vol scherpe zonneshijn, alleen langs de huizen rechts zwartte een weldoende schaduw. Over die donkere reep drentelden

twee meisjes van gelijke grootte, beiden in het wit. Annet herkende, met onfeilbare zekerheid, reeds in de verte in dat ene Magda. Op andere Zondagen stormden Annet en Magda op elkaar toe, zodra zij elkander gewaar werden, zij wisten immers precies hoe laat zij komen zouden, doch nu hield Annet haar pas in. Een vreemde bij Magda. Een nieuwe vriendin! flitste het door Annet's hersens. Flauw, met 'n ander te gaan. Met haar scherpe, speurende ogen zag Annet dat de andere Magda niet loslaten wilde en ook niet mee tegemoet draven met Magda.

„Zij heeft een vriendin,” riep Annet stug, en zij moest 't aanzien hoe Chris vooruitholde, zijn arm door die van Magda stak en zij drieën haar en vader kalmpjes tegenwandelden.

„Dag Annet!” riep Magda, zodra zij los kon komen uit de klem van Kitty's stevige hand. Zij sloeg beide armen om Annet's hals: „O, Annet, ik heb toch zo naar je verlangd gisteren.”

Chris zocht vergoeding voor Magda's weglopen bij Kitty. Vader keek naar de twee paartjes, Annet, Magda stijf tegen zich aan, in de oude houding, de armen om elkaars lijf geslagen. Chris die voelde, dat Kitty's schitterende ogen hem zochten.

Het viertal bleef bij elkaar, toen, na de eerste begroeting, vader rustig met oom Paul en tante Jans in de huiskamer zat. Annet ergerde zich grotelijks aan die verstoring van haar samenzijn met Magda. Op andere Zondagen zocht Chris dadelijk de muziekboeken van oom Paul op en ging 't orgel bespelen, dat zoveel groter en mooier van klank was, dan hun eigen goedkoper orgeltje. Nu, geboeid door Kitty's aanhaligheid, bleef hij hangen in de winkel, waar Magda naast Annet op de bruin glimmende toonbank zat.

Opeens trok de lieve vertrouwelijkheid van de twee meisjes Kitty's aandacht. Zij keerde Chris koket de rug toe en viel Annet in de rede, die vertelde hoe moeder zich ingespannen had om die nieuwe jurk klaar te krijgen. „Die lieve moe. Je weet hoe druk 't bij ons is, Magda. Zus is ook ziek geweest, moeder loopt zo moeilijk... en George....”

„Je weet niet eens hoe je George uit moet spreken,” kapittelde Kitty Annet. „Je zegt *Sjors*, zo moet het niet. 'k Kan wel merken, dat jij geen Frans leert. Hè Magda, 't moet zo....” Kitty deed de Franse juffrouw na.... „En jij weet niet eens hoe je je in een fatsoenlijk gezelschap gedragen moet,” viel Chris gebelgd in. „Mijn moeder heeft me geleerd, dat je iemand niet in de rede moet vallen.”

Chris keerde zich verstoord van Kitty af. Hij hield eigenlijk ook niet van meisjes als Kitty, die jongens dadelijk zo aanhaalden. Hij vond Kitty een trots nest, een verwaand ding.

„Ik weet niet, wat je bij ons doet,” antwoordde Kitty slagvaardig. „Kom, willen we naar Magda's kamertje gaan?”

„'t Is er zo warm,” streefde Magda tegen. Maar zij sprong toch van de toonbank onder Kitty's bevelende blik. Magda wou Kitty niet graag tegenstaan. Want zij voelde zo'n behoefte aan een vriendinnetje. Op school zagen de meisjes op haar als het dochttertje van een groenteman neer en in de straat woonden enkel deftige families, waaraan Magda alleen aansluiting vond bij Kitty.

Annet keek nijdig terwijl zij Magda en Kitty in het snik-hete kamertje volgde. Haar vlugge ogen zagen dat Kitty ter sluiks onder het gaan een handjevol olienoten uit de bak nam.

„Mogen jullie olienoten eten, zoveel jullie willen?” vroeg Annet in een bewuste poging om Kitty's gesnoep te ontmaskeren.

„Ja, nee,” stotterde Magda. Ze wist heel goed, dat moeder streng verboden had ooit een olienootje of kastanje of welke andere snoeperij ook uit de bakken of manden weg te nemen: „Ik wil mijn winst niet opgegeten hebben,” beweerde moeder en vader lei 't Magda uit: „Zie je lieverd, moeder en ik willen precies weten hoeveel wij uit de zaak halen. Maar wanneer je 't vraagt, kun je zoveel krijgen, als je hebben wilt, dan weten wij het.” Dat alles wist Annet ook.

„Waarom neemt Kitty dan olienootjes?” vroeg Annet triomfantelijk. Meteen schaamde zij zich. Annet vond haar vraag niet mooi en nobel.

„Kind, dáár!” Kitty strooide de olienootjes in een vaartje over Annet heen, met doffe tikjes rolden de lichte dingetjes op de grond.

Magda pufte in het broeierige vertrekje, waarin de zon hel brandde tegen het met een katoenen gordijn bedekte vensterraam. Niet alleen van lichaamswarmte. Zij voelde een branderige pijn in haar hart. Och, waarom had zij Kitty vanmorgen niet gezegd, toen 't meisje beslist zei: „k Kom vanmiddag kennis maken met je vriendin!” „k Heb 't liever niet, Kitty?”

Magda kon Kitty niet aan, zij vond 't ook weer niet lief van Annet om Kit te verraden. Magda keek door 't binnenraam naar Chris, die zich in de koele winkel op de stenen vloer amuseerde door op zijn hoofd te lopen.

„Kijk Chris eens. Willen wij maar weer in de winkel gaan?” stelde Magda voor. „k Heb zo'n mooi boek. Willen wij gaan lezen? Ieder op zijn beurt.”

„Wat saai!” riep Kitty uit. „We konden veel beter gaan wandelen. Ginds in 't land lopen koeien en schapen. Die schapen wilden eergisteren niet voort, nietwaar, Magda? Wat ranselde die drijver ze. 't Was om je naar te lachen.”

„Vind jij dieren slaan zo om te lachen?” vroeg Chris, nu met allebei zijn benen op de vloer. „'n Dierenbeul dat wordt een mensenplager.”

„Ik moet zeggen, dat jullie bijzonder vriendelijk zijn,” snibde Kitty.

Annet zweeg, doch keek het meisje aan met ogen van: Wat doe jij dan ook hier?

Chris gleed ruiters te paard van de trapleuning af, hij

kon niet stilstaan en klauterde weer naar boven, naar Magda's kamertje.

„Wat draag jij dikke kousen in de hitte,” spotte Kitty.
„'t Is me nogal een jongen voor fijne kousen,” riep Annet.

„Mijn broertje draagt ze veel fijner en zijn schoenen zijn veel mooier.”

„Geluk met je broertje!” glunderde Chris, opnieuw afglijdend.

„M'n broer is veel meer jongeheer dan jij,” treiterde Kitty.

„'t Doet me genoeg. Ik ben van plan accountant te worden, misschien poetst je broertje van zijn leven m'n schoenen nog wel.”

Kitty werd wit van kwaadheid, temeer daar Annet nu, terwijl zij redekavelde met Chris, Magda in een hoekje getrokken had en fluisterend met haar oude vriendinnetje praatte.

„'k Ben hier niet te veel, maar 'k schiet toch over,” zei Kit geraakt.

„'k Ga weg. 'k Ben kwaad op jou, Magda. 'k Kom niet meer terug. Nooit.”

„Och, Kitty!” Magda was opgesprongen en hield Kitty vast met haar fijne blanke handjes. „Ga niet boos weg. 'k Vind 't zo akelig.”

Kitty's gezicht glansde van overwinning, en Annet kneep de lippen open. Zij begreep niet wat Magda bezielde. Vond zij die kat zo aardig? Annet voelde niets van de eenzaamheid, die in de wekdagen Magda's hartje pijnigde. Grievend snerpte het verdriet in Annet's ziel. Wat geeft Magda veel om dat kind.

Terwijl de kinderen in de winkel redekavelden, zat Annet's vader evenmin op zijn gemak in de huiskamer.

Het hart van zijn vriend en diens vrouw, bcordevol met de dingen der wereld, de zucht om geld te verdienen, kon Tempelman niet meer verstaan, die sprak over de preek, over de ernst der tijden, over de toestand van zijn ziel, over de opvoeding der kinderen. De geesten botsten. Tante Jans dacht, dat Annet's vader „steken onder water gaf” omdat zij de kerk niet geregeld meer bezochten, en ketste Tempelman met scherpe, vinnige woorden af. Zij zou niet weten wat er verkeerd in lag, om met hard werken iets over te sparen voor je kind, en dat stiekum verwijten, dat zij weinig meer in de kerk kwamen, vond tante Jans helemaal niet aardig. „Maar lieve mensen,” antwoordde Tempelman verwonderd, „hoe kon ik nu weten, dat jullie de kerk verzuimen? Ik sprak alleen uit mijn eigen hart.”

„Wie de schoen past, trekt hem aan de voet,” sprak Peereboom langzaam. „Ik voel zelf ook wel, dat onze ziel schade lijdt, Piet.”

Toen was tante Jans opgevlagen. Als Piet kwam om man en vrouw tegen elkaar op te stoken, moest hij maar liever wegblijven. Zij zag er helemaal geen zonde in om een klant, die 's Zaterdags iets vergeten had, nog even op Zondag te bedienen. Magda was niet sterk, zij zou zorgen dat Magda een flink kapitaaltje overhield als haar ouders in 't graf lagen. In de vruchtentijd kon ze zo nauw niet kijken. Dat vond zij nu zonde om duur fruit te laten bederven, als ze er geld voor maken kon op Zondag.

Annet's vader had onder tante Jans' woordenvloed zijn hoed en jas gekregen: „Ik meen nu wijs te handelen met heen te gaan,” zei hij verdrietig. „Jullie weten waar ik woon, mijn huis en hart blijft voor jullie open. Dag Jans, dag Paul.”

Peereboom had nog een ogenblik de hand van zijn vriend stijf in de zijne gehouden. „Paul, we zijn al zoveel jaren vrienden, ik hoop, dat je om die kleine woordenwisseling ons huis niet mijden zult.”

Annet's vader kon geen antwoord vinden, want tante Jans steunde de woorden van haar man niet, zette met kletterend geweld de kopjes in elkaar.

„Annet, jij blijft zeker nog tot kerktijd bij je vriendin,” vroeg Peereboom, terwijl hij, gevolgd door oom Piet, het trapje oplom naar de winkel toe. Hij zag Magda Kitty vasthouden en het droeve trekje op Annet's open eerlijke gezicht.

Chris antwoordde voor Annet: „Ik denk wel dat wij allebei meegaan, vader. Niet, Annet?”

„O ja, met vader mee!” 't Leek Annet een bevrijding.

Hoe onaangenaam verliep reeds het eerste uur bij Magda. En toch, zij zag tranen in Magda's zachte ogen en weifelde.

Kitty voelde Annet's aarzelings, begreep direct dat zij hier voordeel kon behalen. „Toe, lieve Magda,” troostte zij op tedere toon, „huil maar niet, wij gaan samen wandelen hè, samen.”

Dat samen werkte op Annet's geest als vergif. Ja zeker, zij moesten maar samen blijven, ergerde Annet zich. „k Ga mee, vader,” besloot zij beslist en weinige minuten later stond het drietal weer op straat.

Vader keek somber voor zich en Annet voelde zich evenmin opgewekt. Zij keurde haar eigen houding tegenover Kitty af, moeder zou 't stellig niet goed vinden en zij dééd ook niet nobel. Maar dat Kitty haar Magda aftroggelde, kon toch ook niet door de beugel. En dat Magda haar oude vriendin niet voortrok boven die nieuwe!

„Vader, dat is een akelige meid, die Kitty,” oordeelde Chris opeens, vader en zusje storend in hun overdenking. „Maar ik heb ze er van langs gegeven. Ik zei, misschien poetst jouw broer mijn schoenen nog wel eens.”

„Aan 't bakkeleien geweest?” vroeg vader. „k Vind 't anders niet fijn gezegd, Chris. Rijken en armen ontmoeten elkander, God heeft ze beiden gemaakt.”

„Nou ja, zo'n opsnijdstel!” mopperde Chris. „Ik ga niet meer mee naar oom Paul, hoor. 'k Heb niet eens 'n kopje thee gekregen. 'k Zeg tegen tante Jans: 'k Heb zo'n dorst. Weet je wat ze antwoordde? Ga maar naar de kraan, jongen, 't water is lekker fris! In de winkel stond van alles: bessen, druiven, kroosjes. Je kon er naar *kijken!*”

Chris maakte zo'n koddig gebaar, dat vader en Annet in de lach schoten. „Jullie hebben gelukkig nergens behoefte aan,” zei vader. „We hebben aalbessen gehad, met frambozen van jouw eigen struik, Chris, en straks vin-je bij moeder zeker nog 'n fijn kopje thee.”

Vader werd nu spraakzamer. Zij liepen langs een sloot met veel rood kroos er in. Vader vertelde, dat die dikke laag azolla eigenlijk waterbederf is, en dat die waterplantjes besmettelijk zijn voor ander water en reeds half Noord- en Zuid-Holland verontreinigen.

Vader hield veel van planten en bloemen. Chris en Annet ook. Zo vonden zij onwillekeurig veel te praten. Gezellig keuvelend kwam het drietal thuis. Net bijtijds om nog even te rusten en een kopje thee te drinken, voordat zij naar de kerk gingen.

4. DE EENZAME MAGDA

Magda voelde zich alleen, nameloos alleen. Zij lag daar reeds drie weken ziek in haar blanke bedje en het witte ledikantje, en heel dat snoezige lieve kamertje leek haar onzegbaar leeg en verlaten.

Beneden roesde het stemmengerucht der klanten op. Magda kende alle geluiden: het doffe gerommel van afgewogen aardappelen in een bak uitgeschoven, het gefruitsel van papier, waarin moeder de vruchten verpakte, het neerzetten van trommels en flessen, het komen en weggaan van iedere klant, moeders vlotte trippelstap door de winkel en haar stem, schel en hard, doch steeds vriendelijk tegen de klanten. Och, dat gedoe vergleed iedere dag zó beneden, van 's morgens zeven zeker tot 's middags drie uur. Dan kwam moeder in een vaartje boven om te vragen of Magda haar ei,

haar melk, haar boterhammetje op had, door moeder reeds vóór zeven uur klaargezet. Neen, meestal kreeg Magda de helft niet naar binnen. Dan gromde moeder en vroeg of zij met alle geweld naar een Ziekenhuis wilde, daar zouden de dokters haar wel leren eten. Maar Magda voelde geen honger, alleen maar dorst en dat kreeg zij van al die dropjes, die vader haar toestak, buiten moeder om, voor de hoest. De bessen, door moeder boven gebracht, waren allang op.

Wanneer moeder Magda vlug verbed had, liep zij snel naar beneden om het eten klaar te maken en onderwijl tingelde het winkelbelletje ontelbare malen, want de scholen gingen dan uit, drie stonden er in deze straat, en ieder kind moest zijn snoep bepaald bij Peereboom hebben. Nergens haalde je frissere vruchten, fijnere koekjes en bonbons voor zo weinig geld.

Vol spanning luisterde Magda in die tijd naar de stap van vaders paard. Zij hoorde vader „afladen”. Manden de winkel insjouden, en zakken en bakken. De jongen bracht paard en wagen naar de stal, moe en bezweet wipte vader de trap op naar Magda, zijn lieve zwakke kind. O, dat dit feestuurtje zo kort duren kon, want al heel gauw riep Moeder Vader om te eten, en daarna hield zij hem geregeld aan het werk in de winkel, die immers blinken moest van reinheid, om klanten te trekken. Ook moest vader dikwijls nog naar de middagmarkt of gaan afrekenen met leveranciers.

O, die verdrietige eenzaamheid! Wanneer Magda er aan dacht, hoe prettig zij verleden jaar een rustkuurtje had doorgemaakt, in het tuintje van oom Piet, wänt in hun eigen tuintje wilde moeder de ruststoel niet hebben, omdat de groenten dan zouden lijden. In Tempelmans tuintje stonden alleen bloemen, ieder kind ver-

zorgde zijn eigen stukje en Magda kreeg gezelschap van alle zes, van de oudsten tot de jongsten, want Annet's moeder zette soms de wieg of de kinderstoel naast Magda's rustbedje. En je hoorde het prettig gewoel van binnen bij Annet's moeder. Magda's eigen moeder zat steeds binnen aan de machine te ratelen, gauw gauw, 't werk moest af; moeder wilde graag, net zo goed als vader geld verdienen, maar bij Tempelman leek 't wel of ieder al de tijd had en toch werd er heel wat afgewerkt in huis. De was, al 't naaiwerk, al de kapotte kousen, al die vuile voeten in de kamers, die grote pannen vol eten koken, neen, Magda, vroegwijs en nadenkend, wist wel dat noch tante Dien's, noch Annet's handen ooit stil stonden. Die lieve, goeie tante Dien, wat kon zij rustig bij je komen zitten met een grote bak aardappelen of een mand kousen, terwijl de kleintjes in de zandbak scharrelden tot groot vermaak van Magda. Je kon met tante Dien zo heerlijk praten, je hele hart uitspreken. 't Was net of tante Dien een kraantje openzette; vanzelf kwam alles, wat je drukte of verblijdde, tevoorschijn en als tante Dien dan naar binnen ging, voelde je je heerlijk opgelucht.

En Annet? Die sterke, stevige Annet, die Magda wel dragen kon. Wat hielp Annet haar bij de lessen van de school. Zij leerde Magda orgelspelen, dat vond vader zo prettig, want hij bezat wel een orgel, maar Magda mocht geen lessen nemen, dat kwam veel te duur uit. Nooit, nooit verveelde Magda zich ginds in dat lieve huis op dat aardige, gezellige hofje. Altijd vrolijkheid, altijd verzet. O, die verrukkelijke zomeravonden, waarin Annet's vader buiten in het tuintje dat prachtige boek voorlas: De negerhut van oom Tom.

Wanneer Magda aan al dat heerlijke voorbije dacht,

en zij droomde er zelfs 's nachts van, dan druppelden er hete tranen over haar smal gezichtje. Waarom kwam Annet nu niet meer? Reeds drie weken lag Magda hier in dat stille, broeiend hete kamertje. Magda liet haar beurt voorbijgaan, na Annet's bezoek, dat zo verdrietig eindigde, omdat zij te moe was om zo ver te lopen, en trammen dorst zij niet. Annet was de Zondag daarop ook niet gekomen, zeker boos omdat Magda wegbleef. Och, 't was toch geen opzet. Magda wilde wel graag. Natuurlijk kon Magda de pas voorbije Zondag evenmin. O, hoe verlangde zij naar haar oudste vriendinnetje. En naar al de Tempelmans.

Zou Annet nu morgen komen? 't Was haar beurt. „Och moeder, schrijf u nu eens, dat ik ziek ben,” had Magda gesmeekt. Maar moeder wilde er niets van weten. „Die fijnen voelen zich zo ver boven ons, dat ik ze heus niet aanhalen zal. Wil Annet komen, best. Maar je moet niet geloven, dat ik jou vriendinnetje achter haar hielen loop.” Moeder kon geweldig te keer gaan. Magda wilde vader haar verzoek niet herhalen, bang dat die twee er ruzie over krijgen zouden, want dat gebeurde nogal eens in de laatste tijd. Dan verweet vader: „Je trekt me van de eeuwige dingen af. Nu de winkel tegenwoordig 's Zondags ook open is, weet je niet of het Gods dag is of niet!” O ja. Daarom wou moeder Annet niet uitnodigen. De Tempelmans zagen er zonde in, om op Gods dag onnodig werk te verrichten.

Magda keek op haar horloge, dat op het nachttafeltje lag. Twaalf uur, ze moest eigenlijk gaan eten. Moeder had 't zo gezegd. Maar 't ei was koud en dat lustte ze niet. En die boterhammetjes met margarine smaakten zo vies, als ze zo lang gesmeerd lagen.

Toch kwam Magda overeind. Haar ogen deden pijn

van het helle licht, van 's morgens negen uur af tot vier uur toe brandde de zon op de ruiten. 't Hielp niet of je het raam openzette, 't bleef even warm. Vader zei: „Je laat juist de hitte binnen, hou toch alles toe, kind.”

O, die frisse, koele schaduw in het tuintje voor de deur van Annet's huis! Magda veegde het zweet van haar natte, witte handjes, trok het kussen daarna in haar lenden. O, die pijn in je rug. De ongewone beweging deed haar kuchen, weldra schudde Magda's ledikantje van de heftige hoestbui, die Magda's fijn gezichtje nu vuurrood kleurde.

Beneden lachten de klanten luidop. Moe vertelde zeker een aardigheidje. Met 'n ui trek je de mensen in de winkel, beweerde zij. Dat lachen hinderde Magda. O, hoe konden zij lachen, terwijl zij 't hier zo doodsbenauwd had.

Gelukkig, de bui minderde; uitgeput leunde Magda op het scheef getrokken kussen, te machteloos om het bed weer in orde te brengen.

Het suikerwater, dat zij straks had willen drinken, was gedeeltelijk uit het glas gespat, die nattigheid voelde vies en akelig aan.

O, die hoest, die akelige hoest. Kitty bleef er ook om weg. Toen de dokter gezegd had: Magda moet 'n veertien dagen blijven liggen, ze is wat erg verkouden en overspannen, beloofde Kitty iedere dag wel driemaal te komen. 't Was niet één dag gebeurd. Eens was al mooi en toen bleef zij telkens langer weg. Kitty's moeder had gezegd: „Als je vriendinnetje tuberculoos is, mag je er niet meer naar toe. 't Slaat over.”

O, wat maakte vader zich toen woedend. „Tuberculoos? Ben je niet goed wijs? Magda is net zo min tuberculoos als jij bent! Welke gekke praatjes verkoop jij.”

Magda wist niet wat tuberculoos was, maar 't scheen toch wel iets heel ergs te zijn. Gevaarlijk. Zou je er van kunnen sterven? Magda wilde niet graag sterven. Zij zou 't dokter vragen. O, wat vond zij het heet in bed. O, nu bij tante Dien en Annet te zijn.

Een poos later vond Peereboom zijn dochtertje in een hevige huilbui. Magda snikte zo, dat haar ledikantje trilde. Vader, pas terug van zijn buitenklanten, kwam met zijn brood in de ene en een glas karnemelk in de andere hand, Magda's kamertje binnen, om zijn mid-dageten bij zijn kind te nuttigen. 's Zaterdag kookte moeder nooit warm eten. Geen tijd, 'n onmogelijkheid. „Maar kindje lief, maar kindje lief,” riep Peereboom verschrikt. „Wat is er gebeurd, waarom huil je zo?” Hij zette brood en melk op het nachttafeltje, stak zijn bruine dikke hand onder Magda's fijne witte lijfje in 't mooie nachtjaponnetje.

„Kom,” nodigde hij, 't kind troostend naar zich toe

halend, zodat haar rug in zijn arm rustte, „kom, vertel 't je vadertje eens.”

Magda bleef snikken en schreien.

„Is die malle Kitty weer bij je geweest?” vroeg hij. „Laat je niets wijsmaken, hoor. Je hebt geen tuberculose. Annet zou je nooit, nooit zo bang gemaakt hebben.”

„Kitty.... is.... niet.... hier geweest....” hakkelde Magda schreiend. Toen, bijna met de wilde schreeuw van een gewond dier, jammerde Magda: „Ik wil naar Annet, ik wil naar tante Dien, ik wil hier niet blijven in dat akelige mooie kamertje, ik wil niet meer alleen liggen. Ik wil naar Annet!”

Vader luisterde sprakeloos naar Magda's smartkreet. Ja, hij vermoedde het al lang, dat in Magda's tere fijne zieltje een heimwee knaagde naar Annet, naar de Tempelmans, naar het lieve gezellige leven van zijn oude bureu, het gezin van zijn vriend. Zijn hele hart stond op tegen het werken en sloven van tegenwoordig, zonder God. O, die jaren vol vrede van vroeger, toen hij ook wel aasde op geld, zo goed als zijn vrouw, maar waarin hij toch ook God zocht onder de invloed van zijn trouwen jeugdvriend.

Magda lag eindelijk heel stil tegen vader aan, enkel door vaders tegenwoordigheid reeds getroost. Zijn brood en melk bleef onaangeroerd, hij voelde honger noch dorst, alleen wrevel tegen zichzelf, omdat hij wist in zijn jacht naar winst, het kind, zijn enige, op te offeren.

„Màn, màn!” klonk de schelle, ietwat geprikkelde stem van zijn vrouw onder aan het trapje, „ben je haast klaar met eten, de mensen lopen de winkel weer uit. Ik kan 't niet aan!”

„Die vervloekte winkel!” bromde Peereboom. Hij moest Magda, half ingesluimerd, weer neerleggen: „Je ziel en je zaligheid, maar óók je kind gaat er aan.”

„Hè vader, gaat u weer weg?” klaagde Magda, en toen klaar wakker, brak de zenuwachtige huilbui weer los: „Ik wil naar Annet, Annet!”

Vader kuste zijn dochttertje. „k Kom gauw terug,” beloofde hij, ofschoon hij wist, dat 't zeker uren duren zou, eer Magda iemand zag.

Toch vergiste vader zich. Geen kwartier later wipte dokter de trap op, node gevolgd door moeder. Wat verzon zo'n dokter, om op Zaterdagmiddag te komen?

„Wat is hier aan de hand?” vroeg dokter, verwonderd Magda's snelle, onrustige pols opnemend en starend in haar rood beschreid gezichtje met branderige ogen.

„Ik wil niet langer alleen zijn. Ik wil naar Annet!” jammerde Magda.

Dokter had beide gezinnen van hun huwelijk af behandeld. Peereboom en Tempelman zelfs van hun kinderjaren. Verleden jaar prees hij juffrouw Tempelman over de zorgvuldige verpleging, die zij Magda gegeven had: „Je hebt het kind voor erger bewaard,” zeide hij. „'t Is een zwak meisje, dat heel goed gevoed moet worden en opmerkzaam verzorgd.” Hij kende ook juffrouw Peereboom, die o zo veel van haar dochttertje hield, uit liefde voor 't kind zich bek-af werkte om maar veel geld voor Magda te verzamelen en die toch niet begreep, hoe Magda hunkerde naar meer uiting van moeders liefde.

„Dat zeurt maar over Annet,” klaagde moeder ietwat verwijtend. „Zij heeft hier alles wat d'r hart begeert, 'n snoezig kamertje. Zij hoort heel de dag de mensen in de winkel en 't is nooit goed.”

Magda keek schuw naar dokter, bang dat hij op haar brommen zou. Haar hele gezichtje verhelderde, toen dokter vroeg: „Zou 't gaan, Magda naar Tempelman? 't Hofje ligt droog, die hele buurt staat op een zandplaat, je zit hier in 't veen. Magda moest eigenlijk net als verleden jaar een week of wat buiten liggen.”

Moeder schouderstokte. Dokter begreep haar onwil. Doch toen barstte Magda uit: „O, dokter, ik wil zo graag naar tante Dien, naar Annet.”

„In een herstellingsoord voor kinderen zou Magda ook wel opknappen,” oordeelde dokter. „Ze is alleen wat verkouden en heel slap. Rust, zon en versterkend voedsel knapt haar gewis op. En gezelschap.”

Daar wipte vader de trap op. Het geloop in de winkel minderde even en hij liet den jongen alleen bedienen. Vader moest toch weten wat dokter van zijn lieve kind zei. Net hoorde hij dokters laatste woorden: „Dokter, ze wil naar de Tempelmans. Zou dat nou zo kwaad zijn?” vroeg vader.

„Kwaad? Genezing zal het geven, Peereboom.”

Magda's hele gezichtje lachte. Want als vader er op stond, gaf moeder toe, dat wist ze wel.

„En wat eet je nu al zo? Wat heb je vandaag gegeten?”

„k Geloof niemendal, dokter,” zei vader. „D'r eitje staat er nog.”

„Hoor eens,” zei dokter, „wanneer jij niet eet snij ik soepvlees van je kuiten en kook ik er kippensoep van. Eten moet je.”

Magda schaterde nu dokter vertrok met een vrolijk gezicht. Vader liet hem uit: „Een herstellingsoord of Tempelman, hoor. Magda heeft heimwee naar kinderen, dat is alles.”

Vader kon niet dadelijk weer naar boven komen. De klanten eisten om bediend te worden, er was een ware opeenhoping van mensen in de ruime winkel ontstaan. Moeder tripte heel vlug de trap af en begon de arbeid weer met een vriendelijk gezicht. Maar van binnen stormde het. De minste zijn? Aan Tempelman gaan vragen: Mag m'n dochtertje bij jullie komen? Toen vader in een stil ogenblik er over begon, weerde zij hem stug af. „Op Zaterdag kan ik er niet aan denken, en op Zondag behoef je bij jou fijne vrienden niet met wereldse zaken aan te komen. We zullen Maandag wel zien.” Vader zweeg en hoopte. Misschien kwam Annet morgen wel.

5. ANNET'S STRIJD EN OVERWINNING

In Annet's mooie bruine ogen donkerde verdriet. Om haar vaak saamgeknepen lippen speelde zelden een lachje. Zij was knorrig en ontevreden, kon heel onvriendelijk uitvallen tegen de kleintjes of zelfs tegen moeder.

Vader bestrafte haar telkens weer en dan zweeg Annet mokkend. Zij kon niet uiten wat haar hinderde. Zij kon niet. Zelfs niet tegen moeder. Toch begreep moeder opperbest wat Annet hinderde, en zij vond het zelve naar, dat zij Annet's verdriet niet wegnemen kon. Annet leed onder de scheiding van Magda. Vandaag vier weken geleden was zij wrevelig thuis gekomen, vol van Magda's ontrouw; hoe onhartelijk, haar, Annet, voor een nieuw vriendinnetje op zij te schuiven. Moeder verzon allerlei verschonende omstandigheden. Best mogelijk, dat Kitty zich indrong. Magda was nu eenmaal geen heibei, die iemand achteruit duwen kon. De uitval

van tante Jans tegen vader had moeder ook onaangenaam getroffen, 't deed pijn als oude vriendschapsbanden afknaptten.

Zondag vóór drie weken: met hoeveel spanning had Annet op Magda gewacht. Heel de middag drentelde zij heen en weer met broertje en Dit in de kindervagen, zij deed geen stap buiten de laan waarin 't hofje lag, in fel verlangen naar Magda.

De oude vriendin verscheen niet; Annet toornde, verbitterd tegen Kitty, die Magda zeker terughield. Nu goed, kwam Magda niet, zij zou evenmin naar Magda gaan.

Heel de week liep telkens weer het gesprek van moeder en Annet over Magda's nieuwe vriendin. Moeder drong aan om te onderzoeken, om welke reden Magda Zondag was weggebleven. „Ga er heen, Annet. Magda kan wel ziek zijn.”

Annet schudde Zondag koppig het hoofd: „Kun je begripen. Zij zou een uur door de zomerhitte in de stad lopen, om met de nek door Magda en haar vriendin te worden aangezien!”

Annet's geprikkeld gemoed opperde nu allerlei grieven, die smoorden diep in haar hart. Zij was ook maar een arbeiderskind. Magda kon leren en fijne vriendinnetjes hebben. Zij moest altijd maar sjouwen in dat drukke huishouden. Vader beloofde: „Net, je moogt in 't najaar naar de „Mercurius” hoor, drie avonden in de week, dan leer je toch 'n heleboel.” Annet trok minachtend haar lip omhoog: „Nou ja, 's avonds, maar overdag ben je huissloof.”

Moeder begreep het wel, al uitte Annet zich niet geheel. Zij kon 't niet uitstaan dat de Peerebooms zoveel geld verdienden en dat moeder altijd rekenen moest om

rond te komen en de armen wat te geven en op te brengen voor het Huis des Heeren, de Kerk.

Annet voelde zich ongelukkig, arm, vernederd. Door Magda teruggeschoven. Haar trots was gekwetst en haar liefde beledigd.

Wat moest moeder doen om Annet te helpen? Zij deed wat zij kon. Zonder in een preektoon te vervallen, liet moeder telkens uitkomen, hoeveel Annet bezat. Zo'n goeie vrome vader, die geen sigaar voor zichzelf kocht, de minste tabak rookte, om moeder meer huishoudgeld te geven, zelf zijn kranten en vakverenigingscontributie betaalde. Vader, die altijd 'n paar centen, zelfs dubbeltjes over had voor de kinderen als zij iets prettigs begeerden: een mondharmonica, 'n muziekboek, 'n dingetje voor electriciteit, 'n paar mooie postzegels. Ze hadden allemaal hun eigen liefhebberijen in huis, en vader deelde er in. Dan dacht Annet 'n beetje beschaamd: Moeder vergeet hoe lief zij zelve is. Wat 'n schat van 'n moeder, als je haar vergeleek met de akelige koude tante Jans!

Doch die beschaming duurde niet lang, al Annet's wrevel tegen Magda steigerde op en zij snauwde de kinderen, liep te grommen en te brommen, haar hartje vol onvrede.

Annet was vóór veertien dagen niet gegaan en verleden week bleef Magda ook weer weg. Annet moest de tranen wegdringen uit de ogen, als zij dacht aan die vernedering.

„Annet, ga eens aan Magda's vader vragen of Magda soms ziek is,” raadde moeder: „Peereboom heeft immers klanten in de Avenue.”

„Allang niet meer,” bitste Annet. „Zij woonden te ver van zijn zaak, op die manier verdiende hij niet genoeg.”

„Zou ik een briefkaart schrijven?” vroeg moeder aan vader.

„Och vrouw, doe 't niet. Wanneer Annet een afwijzend antwoord krijgt, ligt de zaak veel erger. De Peereboom's verlangen onze vriendschap niet meer. Maar laten wij er Annet toe zien te krijgen, dat zij Zondag gáát. Zulke gevallen kun je beter bepraten dan beschrijven.”

Moeder vond dat vader gelijk had, en zij deed haar best, Annet zacht voor Magda te stemmen. „Magda zag bleek, toen zij de laatste keer, nu vijf weken geleden, hier in huis kwam. Je weet, Annet, verleden jaar heeft Magda ook in Augustus drie weken in ons tuintje gelegen.”

„Hè moeder, kwam Magda maar weer,” viel Chris in. „Wat zou dat fijn zijn.”

„Fijn als 't meisje ziek ligt?” zei moeder afkeurend.

„Nou ja, niet omdat Magda ziek is, maar omdat wij 't zo prettig vinden als ze bij ons in 't tuintje ligt,” legde Chris uit.

Nu had de heerlijke Zondagsrust zich over het gezin van Tempelman gelegd. Niet dat het stil was in huis. O neen. Stilte en het huishouden van Tempelman hoorden niet bij elkaar. Altijd klonk er een liedje, schalde er een kinderstemmetje op of tikkelden er kindervoetjes op de vloer. Maar de Zondagsvrede voelde je reeds, zodra je je ogen opendeed 's Zondags. Zaterdagavond na tien uur, legden moeder en Annet het schone vloerkleed in de huiskamer, en dekte vader de ontbijt-tafel. Ieders Zondagse goed lag op een stapeltje, het eten stond schoongemaakt in de keuken, klaar om gekookt te worden, en moeder braadde 't vlees, het extra

stukje, altijd Zaterdagmiddags. Dat gaf reeds een glimp van feestelijkheid in huis.

Wie naar de kerk kon, ging naar de kerk, de thuisblijvers zorgden voor koffie. Het Zondagse servies prijkte op tafel bij het thuiskomen der kerkgangers en de kinderen, vrij van leren, deden hun best op 't orgel. Het Zondagse maal, fijner dan in de week, wat vruchten als dessert, kon je iets heerlijkers verzinnen dan de Zondag?

Maar Annet kon niet genieten. Moeder, die heel de zomer met een ziek been sukkelde, kon weer voor het eerst met vader mee naar de kerk. Annet ruimde het ontbijt af, kleedde de kleintjes aan en zette koffie, en ondanks het stralend zomerweer, donkerde zwarte schaduw in haar hart. O, dat je zoveel lijden kon over het verlies van je vriendin, en dat, ondanks Magda's plechtige belofte: Ik neem nooit een andere vriendin! Kitty was er en Magda trok haar voor. O, wilde spijttranen rolden langs Annet's gezicht. Zij zou wel eens willen uithuilen bij moeder, maar ze wou niet. Nijdig was ze op Magda, heel kwaad. Magda moest niet denken, dat Annet zich voor haar vernederen zou.

De anderen keerden terug uit de kerk. Koffiedrinken en middagmaal verliepen weer als gewoonlijk onder vrolijke scherts van de jeugd en blij gekraai van de kleintjes. Annet had het vaatwerk in elkaar gezet, alleen lepels en vorken afgewassen, en nu stond zij besluiteloos in haar kamertje op zolder, gereed om haar Zondagse jurk aan te trekken. Ach, waarvoor eigenlijk? vroeg zij zichzelf af. 'k Kan evengoed mijn tussenbeidje aantrekken. Naar Magda ga 'k toch niet. En in de buurt achter de kinderwagen. 't Is eigenlijk zonde. Naar Magda ga 'k toch niet. O, Magda moest eens weten,

hoe trouw Annet in haar hart aan Magda bleef. Eens beloofd: 'k Neem nooit een andere vriendin. Elkaar de hand er op gegeven! Werkelijk, Annet nam nooit een andere vriendin.

Kon er daarom geen verwijdering komen? Vader en oom Paul sloten ook vriendschap in hun jeugd en er scheen tussen die twee toch ook iets voorgeval- len te zijn. Want vader ging vóór veertien dagen evenmin. Gisteren polste zij vader

voorzichtig over zijn vriendschap met oom Paul. Vader ging er niet op in. Alleen zei hij: „Trouw is een mooi ding in het leven, Netje. God gebiedt ons als Christenen om *trouw* te zijn. Jegens vriend en vijand.”

Trouw! Ja, als zij zó redeneerde, moest zij ook naar Magda toe. Zelfs op 't gevaar af van beledigd en terug- geschoven te worden. Maar dan moest vader ook gaan. Zij lei de kam neer, waarmede zij haar golvende haar- pracht ordenen wilde, en triptrapte naar beneden. Zij hoorde vader net in de keuken scharrelen. Zeker thee-

water opzetten terwijl moeder even rust.

„Vader,” zei ze zacht, terwijl zij haar hand op zijn arm legde. „U sprak gisteren over trouw. Maar moet u dan ook niet naar oom Paul gaan? U is toch oude vrienden met oom Paul?” Zij keek in spanning naar vaders verstrakt gezicht. Annet wist er niets van, dat tante Jans gezegd had, liever te zien dat vader wegbleef. Die boze uitval vertelde vader slechts aan moeder en vader bevond zich in grote verlegenheid.

„Zie je, kind,” antwoordde hij langzaam, terwijl hij de waterketel, pas onder de kraan gevuld, neerzette. „We moeten elkaar in het leven trouw zijn en vertrouwen. Jij moet vertrouwen hebben in Magda dat zij jou niet verloochenen zal voor een ander en. . . .”

„Ja, maar,” viel Annet in. „Ik vroeg of u nu niet naar oom Paul moet gaan?” Zij wou naar vaders houding de hare bepalen.

„Je moet je vader ook vertrouwen, Netje-lief,” antwoordde vader ernstig. „Er bestaat een ernstige reden, die mij dwingt nu vanmiddag niet met jou mee te gaan. Maar oom Paul, tante Jans en Magda kunnen er op rekenen, dat ik mijzelf als hun vriend beschouw, dat ik trouw blijf aan de belofte van onze jeugd.”

„Dus u raadt me aan om te gaan, vader?” Welk een opluchting voor Annet, te steunen op haar vaders oordeel en uitspraak.

Annet's trots veerde er tegen op, en het verdriet over Magda's wegblijven brandde. Maar zij zou toch doen, wat vader raadde.

„Gaan, lieverd, gaan!” En vader, die Annet heus niet meer als klein kindje behandelde, sloeg zijn sterke arm om Annet's hals en kustte haar vochtig, betrand gezicht.

Dus ging Annet. Zij liep naar boven, trok haar mooie moesjesjurk aan, zette de nieuwe zwarte hoed, waarmee ze zo trots was, op. Moeder knikte goedkeurend. „Doe hun allen onze groeten.” Zachtjes fluisterde zij Annet toe: „Wie de minste is, is altijd de meeste, lieverd.”

Toch voelde Annet zich niet opgewekt, terwijl zij de lange tocht over de gloeiend hete straten aflegde. De zomerzon zengde, de hitte brandde door de kleren. Zou Magda weer met Kitty in de schaduw drentelen? Boosheid woelde weer op. Zij zou Kitty! Reken maar! En Magda er bij! Ze zou Magda haar ontrouw in Kitty's bijzijn verwijten. 't Kon haar niemendal schelen. Al zei Magda: „Nu goed. Ik neem mijn woord terug.” Best. Magda moest maar!

Hoe warmer Annet onder het lopen werd, hoe hoger haar lust om op te spelen wies. Zij, Annet, liet de kaas niet van haar boterham eten. Door geen honderd Kitty's.

De lange Breestraat lag te blakeren in de felle namiddaghitte. Op de smalle zwarte schaduwreep liep een hond. Geen ander levend schepsel. O, Magda verwacht me niet eens, overlei Annet kwaad. Misschien is zij niet eens thuis. Wie weet, gingen zij niet uit met hun drieën. O neen. Wel thuis. De jaloezie van het winkelraam was hoog opgehaald en de deur stond open. Verkopen zij op Zondag? dacht Net verwonderd.

Aarzelend trad het meisje de winkel binnen. Tante Jans woog net zuurtjes af voor een klein kind. Zij keek op, naar de nieuwe klant, zo zij meende. „O, Annet!” riep zij uit, en zij verbleekte.

Annet, Annet! O, hoe lag heel deze lange dag Magda in haar kamertje te verlangen naar dit uur! Zou haar

vriendin komen? Zij dorst het niet hopen. Moeder wilde immers volstrekt niet hebben dat vader een boodschap zond.

Vanmorgen toen moeder als op een werkdag door het huis draafde, om het werk dat zij Zaterdag moest nalaten, in te halen, had vader rustig bij Magda in haar kamertje gezeten, en 't meisje kon haar boordevol hartje bij vader uitstorten. „Och neen, vader. Niet naar een kinderhuis buiten! Och, doe toch uw best, dat ik bij Tempelman kom.”

Hoe 't moest? Peereboom wist het niet. Van heler harte had hij met Magda meegebeden, toen zij de handjes vouwde en de ogen sloot om te bidden voor haar ontbijt, en hardop vroeg: „Och Heere, laat U als 't U blijft Annet toch vandaag komen.”

„Annet, Annet,” klonk Magda's zwakke stemmetje van boven. Het verlangen was in Magda in dit laatste half uur wachten tot zenuwspanning versterkt. „Annet,

Annet!" In haar witte pon stond Magda boven aan de trap, en Annet schrikte van haar vermagerd figuurtje en doodsbleke gezicht.

In een ogenblik lagen Annet en Magda in elkaars armen. „Ach Netje, ach Netje! Ik ben zo ziek geweest en ik ben zo blij!" juichte en klaagde Magda tegelijk.

Zelfbeschaming sloeg Annet. Als een moedertje, ach zij kon de kleintjes zo handig bemoederen, lei Annet Magda weer in haar witte bedje. Magda verloor zoveel aan gewicht, dat dit dragen nu Annet volstrekt geen inspanning kostte.

„Ik dacht dat je Kitty boven mij gekozen had," beled Annet oprecht.

„Ach neen, Annet. Nooit. Maar Kitty wou bij mij komen. Zij dreef het door. Ze komt niet meer, zegt ze, want haar moeder zegt dat ik tuberculose heb." Magda wist niet eens precies hoe ze 't zeggen moest.

„Tuberculose!" riep Annet met al de wijsheid van haar oudste dochter zijn. „Kun je begrijpen! Dat is iets heel ergs. Maar je kunt er toch van beteren. En ik geloof er niets van. En al was 't waar, dan ben je toch onze eigen lieve Magda. Raad eens wat die malle Chris zei? Hij zou 't fijn vinden als je weer bij ons in 't tuintje moest liggen. Hoe vin je die?"

„O Annet. Mag ik alsjeblieft, alsjeblieft weer bij jullie in het tuintje liggen? De dokter raadde 't gisteren ook. Nietwaar, vader?"

Moeder stond nog steeds in de winkel koekjes, zuurtjes, apenootjes of ander snoepgoed te wegen. Vader bediende nooit op Zondag.

Ik wil niet, had hij beslist gezegd, ofschoon hij de kracht miste om het openen van de winkel op Zondag te verbieden.

Nu stond hij tegen de deurpost van Magda's kamertje geleund en keek naar het tweetal met een ontroerd gezicht.

O, hoe had hij deze nacht den Heere om uitkomst gebeden, toen zijn vrouw zich beslist tegen Magda's vertrek verklaarde. „Die dokter praat maar wat en aan die kunsten van Magda kunnen wij ons niet storen. Jij kunt Magda op Zondag heel de dag gezelschap houden en in de eerste dagen van de week heb ik het ook zo druk niet.” Scherp en helder had Peereboom gezien, dat hij zich op de verkeerde weg bevond, van God af, en dat God hem terugriep door de ziekte van zijn Magda.

Kort en goed had hij zijn vrouw gezegd, dat hij voortaan de winkel 's Zondags niet meer open wilde zien en alleen het heftig te keer gaan van moeder, zodat hij bang was, dat de schrik en de emotie Magda kwaad zou doen, had Peereboom weerhouden om de winkel met geweld dicht te houden. Als Magda maar weg of weer sterker was, dan zeker zou hij doorzetten. En 't kind moest ook naar Tempelman. Hij was ten slotte het hoofd van het gezin, hij zou zich niet langer lafhartig door zijn vrouw laten meeslepen in de felle jacht op geldelijke winst, terwijl hun aller ziel schade leed.

„Als oom Piet en tante Dien het goed vinden, mag jij naar Annet, hoor kind,” antwoordde Peereboom.

„O, 't mag zeker,” riep Annet blij. „Vader zei daarnet nog, voor ik weg ging, oom Paul en tante Jans kunnen er op rekenen dat ik mij zelf als hun vriend beschouw. Ziet u, oom Paul,” vergoelijkte Annet, „ik dacht dat Magda....” Annet hakkelde beschaamd. „Ik dacht dat Kitty haar vriendin was. Ziet u, ik wist niet dat zij ziek was. Ik vond 't zo naar. We hadden elkaar beloofd: ik

neem nooit een andere vriendin. Ik heb 't ook niet gedaan."

„Ik ook niet," riep Magda stralend en vol oprechtheid. Vader vond dat Magda er nu al iets beter uitzag.

6. DE VRIENDSCHAP HERNIEUWD

Drie kleine krekeltjes, drie kleine krekeltjes
Zaten op een hek, bovenop een hek,
Drie kleine krekeltjes die zaten op een hek
Op 'n warme dag in September.

Kleine George zat bovenop het tuinhekje bengelend met zijn dikke stevige beentjes, zijn liedje uit te zingen op deze warme dag in September en Magda zong met haar hoog stemmetje boven hem uit.

Zij zat meer op de ruststoel dan zij lag, dat mocht wel, stond dokter toe, die zich verblijdde in de snelle beterschap van Magda. 's Maandags reeds had vader haar op de groentenwagen met ledikantje, beddegoed, kleren en al naar de Tempelmans gebracht. Hij was 's Zondags met Annet teruggelopen en had met zijn ouden vriend alles afgesproken. Magda mocht gerust komen, hoe meer zielen hoe meer vreugd. Zij moesten zich daarboven op de zolder maar 'n beetje behelpen, die was groot genoeg.

's Avonds was vader met zijn vriend Paul een eindje teruggewandeld en wat op die thuisweg besproken was wist moeder alleen.

Want oom Paul deed belijdenis van zijn zwakheid in de dienst des Heeren, van zijn verkeerde neiging om veel geld te verdienen. Van nu aan zou 't anders zijn. Hij wilde den Heere vrezen naar Gods Woord en al zou de verkoop er onder lijden, Gods dag zou geëerbiedigd worden.

Annet's vader kon niet veel antwoorden. „Wij hebben jullie altoos in ons gebed gelaten, Paul, altoos. Ofschoon wij niet wisten, wel voelden, dat jullie hart van God afweek. Hij zal het hart van je vrouw ook wel bewerken. Als wij maar op Gods wegen gaan, dan effent de Heere zelf de paden.”

O, dat heerlijke gevoel, dat Magda's hart verwarmde, toen zij weer rondkeek in de oude lieve kring, toen Annet haar flink en handig op 't rustbedje buiten onder die brede kastanjeboom neervlijde. Tante Dien met haar altijd lief en vrolijk gezicht. George en dat leuke Ditje. En Roel en Bert. Vooral Chris, dien Magda lachend haar slaaf noemde. Want zij hoefde maar te kikken: „k zou dit of dat graag hebben,” zelfs van huis, en hij vloog al. En vanmorgen roesde het feestgerucht al heel vroeg op, want een dubbele verjaardag brak aan. Die van Magda en Annet. Hoeveel groter en sterker leek Annet en toch waren ze even oud.

Een keur van geschenken lag reeds in de grauwe ochtend op Magda's bedje uitgespreid. Een haarlint, een kam, zakdoeken, eau de cologne, een mooi boekje, borduurgaren. Met dit laatste kwam zelfs de poes aan, 't strengetje garen om zijn nek. Dat oplaaierende plezier van al dat jonge goed boven, want Annet kreeg natuurlijk ook haar deel, vond moeder zo druk, dat zij van beneden riep: „Het is eigenlijk nog nacht en er mag niet zo'n herrie gemaakt worden.”

Maar tante Dien klauterde toch ook naar boven en bracht haar geschenk, voor Annet en Magda hetzelfde: een keurig kerkbijbeltje verguld op snee, waarin vader met forse letters geschreven had: „De Heere zal u geduriglijk leiden.”

Nu goot de middagzon felle warmte over de aarde, doch

hier onder de dichte schaduw bleef het tamelijk fris. Annet riep uit het raam van haar zolderkamertje Magda toe, onder al het zingen door, dat zij dadelijk aangekleed zou zijn en dan beneden kwam. De vaat stond gewassen en 't huiswerk was gedaan.

Tante Dien zei: „Vandaag halen wij geen bijzondere karweitjes over hoop. 't Is feest. Wie weet komt je moeder niet, Magda.”

Vader verscheen vanmorgen al voor elf uur. Hij bediende zijn klanten zo vlug 't kon en liet 't paardje draven, even een omweg maken om zijn dochttertje en Annet te feliciteren en het verjaarsgeschenk te brengen, voor allebei een mooie nieuwe, eendere jurk. Zijn vrouw kocht de stof, tante Dien zou de jurk wel maken. Een grote mand abrikozen als tractatie voor het hele gezin. „Als moeder kan, komt zij,” beloofde hij en binnen alleen met tante Dien vertelde Magda's vader: „God heeft mijn gebed verhoord, Dien. Zij wil zelve nu ook de winkel op Zondag sluiten, want zij voelt Gods ongenoegen in haar hart er over. Is dat geen zegen, Dien?”

Of Annet's moeder die tijding gelukkig maakte! Zij hield werkelijk veel van haar oude bureu, vond het zo jammer, dat tante Jans niet begreep, hoe zij haar zelve en haar gezin schade deed met al dat gieren naar winst.

Het hart van tante Jans klopte zo warm voor haar man en dochttertje, alleen maar, zij dacht dat het geluk in geld en goed zat en dat was zo niet.

„Als moeder kan, komt zij,” herhaalde Magda blij. Zij verlangde naar moeder. Wat zou moeder het fijn vinden, dat zij zo vlug opknapte. Woonde zij maar weer hier in 't huisje, waarin nu een vriendelijk oud vrouwtje woonde, dat zo leuk psalmen zingen kon. Magda kende haar beverige stemmetje reeds, en zong ook wel eens mee.

Zonneschijntje noemde het oudje Magda en zij was trots op dat naampje.

Ha! Daar kwam moeder. Magda vloog op van haar rustbedje. „Moeder, moeder, kunt u wel uit de winkel?”

„Vader past op,” vertelde moeder, „hij sluit om acht uur en komt mij halen. Hoe vin je dat?”

„Acht uur sluiten? Zo vroeg?” Magda kon 't niet geloven. Moeder, die steeds tot de laatste minuut voor negen de klanten hielp.

„Ja, ja, wijsneusje, 'k zal 't je dadelijk allemaal vertellen. Wel gefeliciteerd, hoor. Mijn eigen lieve kind. En jij ook, Annet! En tante Dien ook. En Dit en George.”

't Was een handjesgegeef en zoenengeklap van belang. Magda kon moeder niet lang genoeg aankijken. Moeder kreeg een heel ander gezicht. 't Had waarlijk iets van tante Dien. Iets blij's en feestelijks.

„Maak dat pak nu eens open,” verzocht moeder, met lichtsterretjes in de ogen. „O, o,” riep Magda. „Kijk nu eens tante Dien, Annet?” Koekjes, zuurtjes, apenootjes, Australische appelen. De spreij lag vol lekkernijen en Dit stond met George er hunkerend bij.

Weldra bracht Annet de thee buiten op de tafel, bij Magda's ruststoel geschoven, en tante Dien schonk spoedig de kopjes vol.

Weer herhaalde Magda's moeder: „Oom Paul sluit de winkel om acht uur en komt me dan halen.”

„Kan jij dat over je winkeliershart verkrijgen, tante Jans?” vroeg tante Dien ondeugend.

„Ja, dat kan ik. En nog meer. Wij vieren voortaan Gods dag weer. Ik heb gevoeld, dat God mij tegenkwam door Magda's ziekte.”

Al heel spoedig kwam „de bende”, zoals Annet de drie schoolgaande broertjes noemde, uit school. Zij verhoog-

den de feestvreugde door hun dankbaar genieten van al 't lekkers, door tante Jans meegebracht. Magda keek stralend om zich heen. Was 't werkelijk waar, dat zij zich nog pas vier dagen geleden zo nameloos alleen had gevoeld? De Heere hoorde toch wel, wanneer je tot Hem bad, want zij had Hem zo dringend gevraagd Annet te zenden.

't Werd een blijde feestavond. Oom Paul kwam reeds te halfnegen, toen alleen de kleintjes nog maar te bed lagen. De groten mochten opblijven.

In de huiskamer bespeelden vader, oom Paul en Roel beurtelings het orgel, opgewekte liederen weerklonken. Buiten in de avondkoelte zaten tante Dien en tante Jans bij elkaar.

Tante Jans vertelde met bewogen stem: „Je zult wel verwonderd zijn, dat ik geen tegenstand meer bood, toen Paul zei, dat voortaan de winkel 's Zondags toe moest blijven. 't Ging me zo aan mijn hart, ik kon 't niet laten, als er 's Zondags om duur fruit gevraagd werd en ik had 't nog, om 't te laten bederven. Zo kwam ik van 't een in 't ander.

Maar toen 's Maandags Magda, m'n lieve kind, wegging en ik alleen in dat lege, afgetakelde kamertje stond, voelde ik wat 'n ellende over me gekomen zou zijn als God Magda had weggenomen. En ik voelde, dat ik Gods ongenoegen verdiend had, met al mijn schrapen en sparen en jachten.”

„Ja,” antwoordde tante Dien ernstig. „God eist wel van ons, dat wij ijverig werken, maar 't is verkeerd wanneer we 't zó doen, dat onze ziel schade lijdt.”

„Dat is het,” stemde tante Jans gevoelig toe. „Dat heb ik gedaan. God liet 't me zien, in Magda's lege kamertje. O, jullie hebben een beter deel gekozen, dan ik deed tot

nu toe. Maar 'k wil nu met Paul den Heere weer zoeken." Tante Jans voelde de druk van tante Diens trouwe vriendinnenhand.

Terwijl de moeders voor de deur zaten te praten, leunde Annet welgemoed tegen Magda's ruststoel in het tuintje op deze warme, vredige Septemberavond.

Chris stond aan Magda's andere kant; hij moest maar naar Magda kijken, op wier gouden krullen net een straal licht van de orgellamp viel.

„Nu zijn we weer net als vroeger,” fluisterde Magda tot Annet. „Weet je wel, dat we elkaar beloofd hebben, nooit een andere vriendin te zullen nemen?”

„Of ik het weet,” fluisterde Annet terug. Toch had Chris

hun zachte stemmen verstaan. „Mag ik altijd jullie vriend blijven?” vroeg hij dringend. „Ik wil er ook bij.” „Och, loop naar de pomp,” riep Annet nu jolig. „Wij meisjes houden er geen vrienden op na.” „Ja maar, ik wel,” beloofde Magda, en zij lei haar fijn handje op Chris' stevige jongensknuist. Met welk een vreugde werd op deze avond oude vriendschap hernieuwd.

INHOUD

	blz.
1. Magda en Annet	7
2. De derde	16
3. Annet en Kitty	22
4. De eenzame Magda	33
5. Annet's strijd en overwinning . .	42
6. De vriendschap hernieuwd . . .	53